13.2.2026

Nvm Tommi Nordberg

Eduskunnan puolustusvaliokunnalle

KAA 4/2025 vp Aloite puolustushankintojen sääntelystä

Eduskunnan puolustusvaliokunta on pyytänyt puolustusministeriötä antamaan lausuntonsa viitteen asiassa. Puolustusministeriö esittää lausuntonaan valiokunnalle seuraavaa:

Laki julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista (1531/2011) on tullut voimaan 1.1.2012. Lailla on pantu täytäntöön EU:n puolustus ja turvallisuushankintadirektiivi (2009/81/EY). Lain tavoitteena on 1 §:n mukaan valtion keskeisiä turvallisuusetuja vaarantamatta tehostaa julkisten varojen käyttöä, edistää laadukkaiden hankintojen tekemistä sekä turvata yritysten ja muiden yhteisöjen tasapuolisia mahdollisuuksia tarjota tavaroita, palveluita ja rakennusurakoita julkisten puolustus- ja turvallisuushankintojen tarjouskilpailuissa. Lain 2 §:n mukaan hankintayksikön on käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailuolosuhteet, kohdeltava hankintamenettelyn osallistujia tasapuolisesti ja syrjimättä sekä toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen, jollei SEUT 346 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaista valtion keskeisistä turvallisuuseduista muuta johdu.

Suomi on riippuvainen kilpailukykyisten puolustustarvikkeiden hankinnasta ja saatavuudesta globaaleilta markkinoilta. Huolimatta korkean tason teknologiasta ja osaamisesta Suomen oma puolustusteollinen kapasiteetti on rajallinen ja monet keskeiset asejärjestelmät ostetaan ulkomailta. Suomella täytyy kuitenkin itsellään olla tarvittava teollinen ja teknologinen osaaminen kriittisten järjestelmien ylläpitämiseksi ja muokkaamiseksi, jotta niiden itsenäinen käyttö voidaan taata kaikissa olosuhteissa. Pääosin tämä osaaminen on kotimaisessa puolustusteollisuudessa tai se hankinnan yhteydessä luodaan.

Suomelle riittävän puolustusteollisen ja -teknologisen perustan ylläpitäminen edellyttää tiivistä kansainvälistä yhteistyötä. Yhteistyötä toteutetaan niin viranomaisten kuin koti- ja ulkomaisen puolustusteollisuuden kesken. Puolustusteknologian nopea kehitys edellyttää jatkuvaa osaamisen ylläpitoa, joka mahdollistetaan aktiivisella yhteistyöllä ulkomaisen puolustusteollisuuden kanssa.

Puolustushallinnon hankintatoiminta perustuu selkeästi määriteltyihin lainsäädännöllisiin periaatteisiin, Suomen puolustusjärjestelmän suorituskykyvaatimuksiin ja sotilaallisen huoltovarmuuden turvaamiseen. Hankinnat tehdään tarkoituksenmukaisesti, kustannustehokkaasti sekä valtion keskeiset turvallisuusedut ja kansainvälinen yhteensopivuus huomioiden. Perusteet tälle luodaan kehittämisohjelmissa, hankevaiheessa tehdään tarkemmat

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

määritykset ja toteuttaminen tapahtuu hankinnassa. Hankintoja voidaan toteuttaa avoimella kilpailutuksella tai rajoitetuin menettelyin. Valittava toteutustapa riippuu hankinnan kohteesta sekä siihen liittyvistä vaatimuksista. Erityistä huomiota tulee kiinnittää sotilaallista huoltovarmuutta sekä salassa pitoa koskeviin vaatimuksiin, jotka tulee turvata koko hankittavan järjestelmän elinjakson ajalla.

Edellä mainitulla tavoin Suomen toteuttamia puolustushankintoja toteutetaan EU:n sääntelyn puitteissa. Puolustus- ja turvallisuushankintadirektiivi ei sisällä erityisiä säännöksiä ulko- ja turvallisuuspoliittisten tekijöiden huomioimisesta hankintoja toteutettaessa. Vastaavalla tavalla asiasta ei ole säädetty myöskään kansallisessa laissa. Hankintayksiköllä on kuitenkin mahdollisuus asettaa hankintaan liittyviä vaatimuksia koskien muun ohella huoltovarmuutta ja tietoturvallisuutta. Näiden vaatimusten avulla voidaan pyrkiä varmistamaan, että hankittavan asejärjestelmän toimituksiin ja sen elinkaareen liittyvät riskit minimoidaan. Lisäksi hankintayksikön velvollisuutena on arvioida ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuutta ja tietyin edellytyksin suljettava ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle.

Pohdittaessa ulko- ja turvallisuuspoliittisten tekijöiden huomioimista puolustushankinnoissa on syytä huomioida sektorin monet erityispiirteet, erityisesti hankittavien järjestelmien usein hyvinkin pitkä käyttöikä (jopa 50 vuotta). On selvää, että tietystä maasta tulevan toimittajan ns. maariskiä ei ole uskottavalla tavalla mahdollista arvioida koko edellä mainittua ajanjaksoa koskien. Erityisesti kriittisten järjestelmien ollessa kyseessä olennaista on luoda elinjakson aikaiset ylläpidon järjestelyt, jossa muihin maihin kohdistuvia kriittisiä riippuvuuksia pyritään mahdollisimman hyvin hallitsemaan. Tarvittavan huolto-, ylläpito- ja vauriokorjauskyvyn luomisella kotimaahan hallitaan ja pienennetään riskiä ja riippuvuuksia muista.

Puolustusministeriö pitää erittäin tärkeänä sitä, että myös vastaisuudessa uskottavan puolustuskyvyn edellyttämät hankinnat voidaan toteuttaa suorituskykyperusteisesti. Edellä mainituilla tavoin tulee hankinnoissa pyrkiä turvaamaan sotilaallinen huoltovarmuus ja hankittujen järjestelmien toimintakyky kaikissa olosuhteissa ja erityisesti poikkeusoloissa. Hankintoja toteutettaessa puolustushallinto arvioi erilaisia riskejä liittyen niin itse järjestelmien toimituksiin kuin niiden elinkaaren aikaiseen tukeen, ylläpitoon ja jatkokehittämiseen. Mahdollisia muihin valtioihin sisältyviä riskejä pyritään huomioimaan kehittämällä systemaattisesti Suomen puolustuksen teollista ja teknologista perustaa sekä hankinnan aikana asettamalla vaatimuksia toimittajille. Puolustusministeriö katsoo, että edellä mainitut menettelyt ja toimenpiteet ovat riittäviä mahdollisten maariskien hallitsemiseksi.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi